

طاشينك
اشيخه يوتي غزرت
صاحب مطبعة: هاراند مامورانيك : ازمير

"TACHINK"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԿ.	ՂԵՑ.	ԵՌ.
ԻԶՍԻՐ	80	40	20 Դր.
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ	80	40	20 Դր.
ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆ	25	13	30 Դր.

Նամակներ պէտք է ուղղել «ԴԱՇԻՆԿ»-ի
Խմբագրության
Rédaction du journal Arménien
«TACHINK» — Smyrne

Ձի հրատարակության ձեռագիրները չեն վերադարձվում

10 ՓԱՐԱ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՄԵՐ ՄԵՋ

Ա.

Մեր մէջ, առաջին անգամ, որոշ ծը-
րագրով նախնական և միջնակարգ վար-
ժարաններու տարածումը կ'սկսի Ազգ.
Սահմանադրութեան հաստատութեան թը-
ւականէն, այսինքն մօտաւորապէս 50
տարիէ ի վեր:

Յիշեալ թուականէն ի վեր 7-8 իրե-
րայաջորդ սերունդներ մեր վարժարան-
ներուն մէջ կրթութիւն ստացան թէև,
բայց այդ սերունդներէն չատ քիչեր, ա-
մենաչնչին բացառութիւններ միայն կրցին
կեանքի պայքարին մէջ ներկայանալ իբրեւ
չնչաբարձրագոյն զարգացած մարդիկ: Ասոնք
այ կամ այն է որ ազգային կրթական
յարկերէն անջատաբար օտար ուսումնա-
րանաց մէջ կատարելագործուեցան և կամ
այն է որ բարձր ունեցան ազգային վար-
ժարանի մը բացառապէս վայելուն այլ
կարճատեւ մէկ շրջանին աշակերտով:

Մեր հանրային տնօրէնայ կեանքին մէջ
յաճախ կը հանդիպենք տղեղ և տխուր
բարքերու որոնց հերոսները խաւար տղի-
տութեամբ մոլորեալ անձեր չեն սակայն,
այլ զոլորեալ, նոյնիսկ բարձրագոյն վար-
ժարան տեսած մարդիկ: Եւ կը մտածենք
մեկամտաբար թէ, ի՞նչ օգուտ ունեցաւ
զոլորեղ այս անձերուն համար, քանի
փարայ արժեք իրենց բարձրագոյն, նոյն
իսկ համալսարանական կրթութիւնը՝ երբ
անհատական, ընկերային և հանրային
կեանքի մէջ անոնց բարքերը նոյնքան
քննադատելի, նոյնքան ազդու են որ-
քան յետին տղայները...:

Եւ յաճախ կ'անդրադառնանք «Ան-
տի...», զոնք տղէտ մը եղած ըլլար...:
Մեր այս խորհրդածութիւնն ինքնին
կ'ապացուցանէ թէ Դպրոցին զլսաւոր
կոչումը պիտի ըլլայ մարդկային սեփն
նախնական բարքերը ազնուացնել, եւ
այն կրթութիւնը որ այս արդիւնքը յա-
ռաջ չի բերեր՝ իր կոչումին չի ծառայեր,
չի համապատասխաներ:

•••

Ինչ է մարդուն և անասունին տար-
բերութիւնը:

Առաջին տարբերութիւնը զոր կը տես-
նենք՝ նիւթական, բնախօսական է: Մար-
դը կենդանական աշխարհի ստեղծագոր-
ծութեան մէջ ամենէն աւելի կատարելա-
գործեալ էակն է բնախօսական, այսին-
քէն մարմնական տեսականով: Բայց կեն-
դանական աշխարհին մէջ մարմինը չարժող
ոյժ մըն ալ գոյութիւն ունի որուն ինչ
ըլլալը տակաւին որոշապէս չենք գիտեր
բայց զոր, գէթ մինչև ցարդ, անխելա-
կան նկատած ու դաւանած ենք: Սա՛ չափ
միայն ստեղծուած է որ է՝ աննշան
կենդանիէն է՝ կատարելա-
գործեալ արարածին մէջ՝ այդ չարժիչ
ոյժը ուղեղէն գոյութիւն կ'առնէ և
ջիւղերուն տարածուելով մարմնին զանա-
զան մասերուն գործողութիւնները կը ճըշ-
դէ: Արդ վերոյիշեալ ոյժերը անասուննե-
րուն, նոյն իսկ անասնիկներուն մօտ քը-
նապղ անուշով ճանչցուած է և մարդուն
մօտ միտք՝ կը կոչուի: Եւ աննշան կենդա-
նիկներն անդամ բնագոյով կը չարժեն: Աս-
նենք, օրինակի համար ճանձը, երբ անի-
կա մեր մարմնին մէկ մասին վրայ թա-
ռած մեղի կը նստէ, ձիւքի չարժում մը
բաւական կ'ըլլայ զանի վանելու: Հայտնի
է թէ մեր ձիւքը չի որ ճանձը կը բռնէ և
անդին կը նստէ՝ այլ ճանձը մեր այդ չար-

ժուէն բնագոյաբար կ'զգայ թէ իրեն վը-
տանգ մը կ'սպառնայ, ուստի և ինքնիրե-
նը կը հեռանայ: Մենք այստեղ դիտեալ
յոյժ աննշան կենդանի մը օրինակ բերենք
ցոյց տալու համար թէ ընդհանուր առ-
մամբ կենդանական աշխարհին մէջ աննիւ-
թական, չարժիչ ոյժ մը գոյութիւն ունի՝
նիւթական կազմուածքին մէջ: Այդ ան-
նիւթական ոյժը կ'առնէ և կը կատարելա-
գործուի այն համեմատութեամբ ինչ հա-
մեմատութեամբ որ մարմինը բնախօսա-
բար կը կատարելագործուի: Այսպէս, ա-
նասուններու մէջ ամենէն աւելի կատա-
րելագործեալ մարմին ունեցողը կապիկն
է, ուստի և կապիկին աննիւթական, չար-
ժիչ ոյժը, ընկալող, բոլոր միւս կենդանի-
ներէն աւելի զարգացած է: Եւ ըստ ու-
րում մարդը աւելի կատարելագործեալ
է բնախօսութեան քան թէ կապիկը՝ կը հե-
տի թէ ընկալող մարդուն մէջ աւելի՛ զօ-
րաւոր է քան թէ կապիկին:

Արեւմտեան մարդուն՝ անասուններէն ու-
նեցած երկրորդ տարբերութիւնն ալ սա՛
է որ իր աննիւթական ոյժէն, իր բնագոյ-
միւսներուն բնագոյէն զերազանց է:

Արեւելեան յոյժ կարեւոր տարբերութիւն
մըն ալ կայ սակայն, և այս վերջին տար-
բերութիւնն է միայն որ մարդը բարդա-
պէս կը զատէ անասուններէն:

Մէկզի թողուլ ստորին աստիճանի,
այսինքն աննշան և անկատար կազմ ու-
նեցող անասնիկներն և անասունները, այլ
առնելով կատարեալ կազմութիւն ունեցող
տիպեր՝ ինչպէս չունք, կատուն, աղւեսը
փղը, ձիւն, առիւծը, վագրը, կապիկը
են, և միւս կողմէն մարդը՝ կը տեսնենք
որ առաջնորդ ընկալող և վերջնորդ միտք
երկր գլխաւոր արտայայտութիւն ունին,
բարձրագոյն, յիշողութիւն և կիրք: Յայտ-
նի է որ վերոյիշեալ բարձր աստիճանի ա-
նասունք արդարեւ հազար զանազան ձևե-
րով կ'ապացուցանեն առաջին երկուքը.
ըմբռնումը և յիշողութիւնը, երկուքն
ալ որոշ չափով մը մշակելի, թէև ոչ նոյն
աստիճանաւ: Ինչպէս մարդուն մէջ, բայց
կիրքը անասուններու աշխարհին մէջ ան-
ընդունակ և մշակութեան, միտքը մարդուն
մէջ զերազանցապէս մշակելի է:

Ապա ուրիշ, մարմնական տարբերու-
թիւնները մէկզի թողուլ, անասունին և
մարդուն է՝ զլսաւոր տարբերութիւնը
սա՛ է որ առաջնորդ կիրքը չի բարեփոխ-
ուիր և երկրորդը ընդունակ է բարեփոխ-
ուելու:

Արդ, որպէսզի մարդիկ անասուննե-
րուն պէս իրարու միտ չուտեն, որպէսզի
կարենան ընկերակցաբար ապրիլ՝ անհրա-
ժեշտ է այնպէս մը ձևափոխել, այնպէս
մը մշակել իրենց կիրքերը որ ընդունակ
զառնան ընկերական, հաւաքական կեան-
քի:

Եւ կիրքերը մշակելու արուեստը կը
կոչուի ԴԱՇԻՆԿԱԿՐՈՒԹԻՒՆ:

Դաստիարակութիւնը՝ զանազան ձևե-
րով կը տարբուի. ԴՊՐՈՑՈՒՄ, ՄԱՐԴՈՒՄ,
ԼՍԱՐԱՆՈՒՄ, ԹԱՏՐՈՒՄ են:

Բայց զաստիարակութեան այս զանա-
զան գործիքներուն մէջ ամենէն աւելի
արդիւնաւորը ԴՊՐՈՑՈՒՄն է:

Կր միայն զիտեալ թէ մենք հայերս որ
աստիճան բարձրած ենք զաստիարակու-
թեան դերը զարգացան կրթութեան մէջ:

(Լ.-Արեւ) ԼԵՒՈՐՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

«ԴԱՇԻՆԿ»-ի Նիւ-Վօքի գործակալն է
Տիար Մկրտիչ Կարոտեան՝ որուն կրնան
գիտնել բաժանորդագրուիլ փափաքողք,
ինչպէս նաև միտքի իրենց բաժանորդա-
գիրները:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ռ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Միտք բիւրեղ՝ հատուածակողման,
ցոյցները երկնաւանդ, քնարասէր, իմաս-
տասէր, բանասէր, գրասէր, գեղապաշտ,
ազնուապաշտ, պերճախօս, հեռուոր և
յանգուցիչ դատարարակ: Իրեն հիացողնե-
րը այս ամէն յատկութիւնները իրեն եթէ
զանան, ինքը սակայն ոչ... Ու մտաւո-
րական սիրուն յատկութիւններով փա-
ռասէր մ'ըլլալու իրաւունքն ունէր: Չէ
ուզած որ ինչ ինչ գրաւոր մշակումներ
միայն վանական հմուտներու անաշխոհ-
ներն ըլլան: Բաշխութիւնը միայն եւրոպա-
այ աշխարհը վրայ չէր ծնանէր. Պերպե-
րեան ուզած է ցոյց տալ թէ աշխարհա-
կաններն ալ իրեն նախնեաց բարբառով
զրկչ չարժիւ, Anche io son pittore! Գրա-
ւորի դաստառուն իր հոյակապ Բարաքաշ-
կանն է, և իր աշխարհագրի աւետա-
րանն՝ Աշտուհեան Հ. Արսէնի քերական-
ութիւնը:

Արտին ներգաշխակ լեզուն չարժող բա-
նաստեղծութիւնը սիրտը ըլլար: Պերպե-
րեան այդ լեզուն՝ Նոր սերունդը գեւ կը
յիշէ անոր «Առաջին տերեք»ը, անողոք
քննադատական հալը աշխարհ տերերնը ըն-
դունեց զանոնք, ու անոնց անյայտա-
կաթիւնէն զիչերը առաւել շունեցաւ: Կան
տերերն որ գրեցին մէջ յիշատակ կը
մնան, անաշխատութեան լապտերակով
կ'իլլեմ ի խոյղ Պերպե-րեան քնար տերե-
ներուն որ թաղուած են մոռացութեան
չիրմին մէջ և զգրեալ համար անոնցմէ յի-
շատակ մը չի գտնում:

Պոտրէր տարիներէն աշխարհ մէջ ինչե-
ր կը կարդայ. և Պերպե-րեան լուսնի այտե-
րուն վրայ ինչեր, իր մուսան կարծես
ընտրել է իւրակը, և արդէն կայ բա-
նաստեղծ մը որ չի համարէ լուսնակի
յիշատակը. զիչերուն երկնքի Նիւթին
ինչու այդքան զգլխիչ է. չըլլայ թէ ա-
մէն քնարսիրտ իրենց սիրած մոռնիներու
հոգին կ'երազեն անոր մէջ, ու անոր լոյ-
սին, Լամարտի իրաւունք ունի հարցնե-
լու. Dances lumière es-tu leur amo? Պեր-
պե-րեան լուսնակի տրամանուշ երկնքի սի-
րահարուած, արեգին խոյսովը ճաղատ
լուսնին զուտը կը դնէ. «Ոսկի մազերդ
ցիր ու ցան», արծաթ մազերդ ալ զուրկ
է սակայն լուսնի, Միշտի քնարին հիւ-
սած ոսկի զանգուրները «Sa chevelu o
d'or» միայն արեգին է սեփական. Լուսնի
նր իր ճաղատ արեգին կը լամ, ու արեգն է
միայն արեգմուտքէն ոսկի մազեր արծա-
կող: Պերպե-րեան անոյն և սրտատրոփ
հարցեր կ'ուզէ լուսնակին, բայց Լամար-
տի Le soleil հարցերն ալ ծանօթ էին
իրեն: Եւ ինչ քնարը հարցում առ լուսնի.

«Կամ արեւը զո՞ւտորն ևս բամբիչ
Հրապէս աստղի մ'սիրահար...»

Երեւոյստար Պերպե-րեան սիրոյ քնարը
մունջ չի պահեց, ու սէրը բանաստեղծ-
ներու կոթորձքին տակ ինչ ազնիւ բարա-
խումներ ունի: Ֆրանսացի ժողովրդական
բանաստեղծը կը նկատէր. քանի որ հոս
վարը՝ ամէն հոգի մէկու մը կը ձօնէ իր
երգը, իր բոցը կամ իր բոցը. զու ալ
ընդունէ տխուր խոկումներս ցօղեր ար-
ցունքոտ. Պերպե-րեանի սիրտունիկի զգա-
ցունները չառ նըրաջած ազնուութիւն
ցոյց կուտան իր «Ո՛հ, թէ կարէի» քառ-
կաններուն մէջ.

«Ո՛հ, թէ կարէի,

Եւ ոսկեթիւ աչքուն ճանաչ լինէի
Որ նախ յերկնից դիմէ յոյժին
Աչքիդ որ այն ինչ թփուեց քուն:

Ո՛հ, թէ կարէի,

Առաւօտեան փափիկի զեփուռն լինէի,
Որ երբ պարտէզ իջնես ընդ այդ
Կուգայ գգուել ըզնեքդ արծակի:

Ո՛հ, թէ կարէի,

Ցօղազուարճ ծաղկին բաժակ լինէի
Որ ժմտիդ տակ փթթի ի բոցը
Ի առնու չրթանցդ առջի համարը:

Ո՛հ, թէ կարէի,

Եւ մըտերիմ հովտին գանգիւն լինէի
Որ կոյս հողեղդ գաղտ երգերն հուր
Ուսեալ հծծէ հնչտ կամ տխուր:

Ո՛հ, թէ կարէի,

Լըծին բերեղ ջինջ հայերն լինէի
Յոր՝ սիրաքցիկ յառիս երկար
Յակնիդ գեղոյդ ի սուրբ նրկար:

Ո՛հ, թէ կարէի,

Հրաթիլ քնար և կամ զանակ լինէի
Որ՝ թրթրուո՞ւն քո մատանց տակ
Հանէր սրտիդ սիրած նուագ:

Ո՛հ, թէ կարէի,

Եւ սիրահնչտ անոյն մի խոհ լինէի
Նոր զմայեալ միտք քոյն՝ յայն
Արանային յամէն վայրեան:

Ո՛հ, թէ կարէի,

Մեկամազիկ լուսնին պատկեր լինէի
Յոր խոհայից աչքդ յերկուն
Յատին մինչև փակին ի քուն:

Ո՛հ, թէ կարէի,

Ոսկեփետր ևս՝ այն երազ լինէի
Որ թեւածալ չուրջ սընտրիդ
Լզուսական զմայէ ներհո...»

Ու այս քնար տերեր՝ ոսկի թերթե-
րու մէջ պահեցու չէ:

Պիտի բունք, սուրբական յղացումներ
են, անոյն, գրաւիչ, մտքեր, սակայն
անոնք քնարին կուտան կեանք և կը
սիրուին:

Պերպե-րեան իր մէկ քանի «հնչեակ»-
ներով, շատ որոշ կ'երգէ սէրը կուսանան,
և առ հասարակ սիրային երգերու մէջ
տարվանայ փափկութիւններ, ոգեւորում,
պղպուռ աւելն մը յայտնի կ'ընէ: Մաղ-
թանքներուն, գովաբանութեանց մէջ
տարբերակներն անպաճող է. հայրենասի-
րական երգերն կը յիշեցնեն այն ճողով
անարիւն քնարերգութիւնները, որոնք
յատուկ էին Սահմանադրութեան ծնունդի
օրերուն, կատարեալ աշակերտի անհամ
քերթողական միջակութիւններ: Պերպե-
րեան կարգացեր է յայտնի միջազգային հե-
ղինակներ. աղօտ, փետրաթափ պատկեր-
ներու նշողներ ունի Շէքսպիրի Բօմբօ
ձիւթիկթթային, Կէօթէյի Հէրման Տօրթթօ-
յէն. իր սիրահարական մտերիմ պատկեր-
ները՝ կը յիշեցնեն այդ մեծ վարպետնե-
րուն զեղեցկազատական լայնատարած ծո-
վէն՝ կաթիլ մը միայն, Բայց Պերպե-րեանի
ծանօթ են նաև Պայրն, Լամբը, Լամար-
տի, Պոտրէր, և սիրած է Պէշկովաչը-
կանի փափկիկ զեփուռի կատանները: Այս
ստղանդաւոր հանճարներէն զրական և
զեղեցկազատական իւրացումը զմարդու-
րար չառ չէ: Հիացած է անոնց, ու Եթէ
միայն բանաստեղծականին մէջ սահմանա-
փակուած ըլլար, անտարակոյս, իր քնարը
սպարո պիտի չի համարակոյս: Ընչու է ին-
քը պաշտող մըն է Լամբընէ և ինքնին կը
խոստովանի իր առ Սարաճէ Գ. ի ուղղած
քառուկան մէջ. և ո՛ր աստիճան կըցաւ
հաստատրիմ աշխարհ մնալ իր վարպետին,
ինքը կ'ըսէ.

«Եւ գանդ աղօտ մի եմ եւեթ սուրբ
տաւղին

Որ ընդ մատամբ Լամբընէ թրթրուաց,
զԱղատութիւն ողի զԱրք երկնային
Եւ գլխաւորայն մեծ ուր մընան աչք
աղանց»:

Ուրեմն այդ տառերն չափ համար
արձագանգն կարելի է ընդունել զինք։
Ու պէտք է ըսել որ երկարատև աշակեր-
տած չէ՝ այդ ֆրանսացի փոթորիկի ծնունդ
մտքին։ Բայց իր «Սոսք և Յուշք» բա-
նաստեղծական հատորը՝ ցոյց տուաւ, որ
ինքը ամէնէն աւելի սիրահարեալ էր յոյն
և լատին դասական քերթողներուն։ Դի-
ցարանական ծանօթութիւնը այդ իր տրիս-
րանոյ՝ «Սոսք և Յուշք»ին մէջ՝ ակն
յայտնի կ'ընէ։ Այլ ևս մոռցեր է երիտա-
սարդ հասակի սիրոյ քնարը, իր սաղին
լարերը սգաւոր են, սև և անոնց թրթր-
ուումը մեղամաղձոտ։ Ինքը կուայ, և իր
լացը արտաշափ է, արտաբոխ։ Կը տես-
նայ իր կեանքին աւերակը, որուն վրայ
նստած կը զարնէ իր տաւիղը թաղմանա-
կան։ գերեզման իջնողը իր սրտին հատոր
սէրը, կինն է։ Եւ ինչ՞ Պէրպէրեանի կեան-
քին կէսը անոր հետ կը թաղուի։ Զուտ
խտեալ սիրահարներ մտնելով ա'լ չեն
բաժնուիր, ընդ փոյթ իրար կը հետնին,
և հողին տակը ըստ բանաստեղծներու,
անոնք զիրար կ'աղագուրեն իրենց անիւ-
նեն բողբոջուն վարդի թւի պատաստ
պատաստուէլ գորկախառնումովը։

(շարունակելի) Ս.Ս.Ր.Ո.Ի.ՇԱՆ

ՍԱՅՄ - ՌԱՄԿ, ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲԻՆ

Կարին հրատարակուող «Յառաջ»-ի թիւ
61-ի մէջ, թղթակից «Հաֆիզ»ը Վանի մէջ
Յուլիս 30-ին գործուած եղբայրասպան
ոճրագործութիւնը վերագրելով Ս. Ռամ-
կավար Կուսակցութեան, լրագրութեան
այնքան անպատշաճ լեզուով մը, կը ջա-
նայ բացայայտ իրականութիւնը խեղա-
թիւրելով՝ ճշմարտութիւնն ևս տէ՛սորի
ենթարկել, յուսալով որ պիտի յաջողի
առողջ դատադուլիւնէն վրիպեցնել այս-
քան յայտնի կայէնութիւնը։

Ս. Ռամկավար կուսակցութեան Վա-
սպետականի Ալիումբ, ներկայիս կու-
գայ յայտարարելու, որ միշտ հաւատարիմ
իր ընդգրկած ուղղութեան և վստահ
ճշմարտութեան վճռական յաղթանակին և
ոչ մէկ ատեն տէ՛սորի դիմած է և պիտի
զիմէ, հետեւաբար և այս կերպ յերեւոյթ-
ներ ինքնին դատապարտութիւն մ'են յող-
ուածի հեղինակներուն։

Մեզ հետ և բոլոր վանեցիներու հա-
մար իրականութիւնը արեւի չափ պայծառ
եղող այս խնդիրը արդէն արդարութեան
յանձնուած է, լիսյոյս ենք որ, հակառակ
ոմանց կողմէ ի գործ դրուած անուղիղ
ջանքերու, մօտ օրէն ճշմարտութիւնը և
րեան պիտի գայ և այս հրէշային արար-
քի բուն պատասխանատուները իրենց
գործին արժանի սխալին պիտի գամուին
գէթ բարոյապէս։

Ս. Ռ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲԻՆ
Վան 25 Օգոստ. 1910 (Կնիշ)

«ԼՈՒՍՆԵՐ - ՆՐԵՒ»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կը հրատարակուի չարածը 3 անգամ
Տարեկան բաժ. 15 ֆր., Վեց. 7.50 ֆր.
Հասցէ՝ Վարչ. «Լ. - Նրե» լրագրի
B. P. 868, Գահիրէ։

«ԴԱՇԻՆԶ»-Ի ԹԵՐԹՈՅԸ

[21]

ԱՐՍԷՆ ՀՈՒՍԷՅ

ԴԵՄԱՎԱՌՈՐ ՊԱՐԱՃԱՆԴԵՍ

ՏՐԱՄ ՄԸ

Ք.Ք.

Նախաճաշը չափ զուարթ եղաւ, թէ
Մօնթրիթի և Նեյթլի կամուրջին մարդ-
կոցները կը դուային։ Նախաճաշին վերջը
Ժուլիա Մէլզոն-Լաֆիթ վերադարձաւ որի
կտրուակներով Մէլզոն-Տընի պիտի երթար
Իրիկուան Բարիդ մտնելու համար։

Դերկոմը երբ մինակ մնաց իր սրտին
ուրախութիւնէն գեղեցիկ նամակ մը գրեց
իր նշանածին։

ՊԱՏՐԱՐԱՐԱՐՆԵ ԹԵ՛...

Կը հասկնամ... երբ Գեորգ Վարդա-
պետ Աստուածի կտրիճ ու լուրջ գործնե-
ութիւնէն խրոչած տեղուոյ լուսամբէն,
ազատամիտ՝ վալին, իր խել մը հակա-
սահմանադրական արարքները՝ անոր կտ-
րուէլ թագրիւններն ու արդար հետա-
պնդողներէն վերջնականապէս մեկու-
սացնելու համար, կը զիջանի մինչև Վուլթ
միջոցներու մէջէն քար նետել յիշկոյին
«Սոսքնորդ» ընտրուելուն գէժ։

Կը հասկնամ... երբ խոսքով Վար-
դապետին վերադարձը չոյոզ, անոր խա-
սե՛ն առիւստաշինութեան, և միջնակու-
«Քէյթ»երուն միջնորդ ոչնչութիւններուն
խմբալը, իրենց սիրական վարդապետին
մասնաւոր թիւղադուլութեամբ, Աստուծան
Վարդապետին ոտքերուն տակ օճառ զը-
նկու իրենց պոռնիկ ճիգին մէջ կը յան-
զըզելին մինչև՝ գուցէ գիտակցաբար՝ վա-
լին բանեցուցած էնթրիքներու գործիք
զառնալու աստիճան։

Կը հասկնամ... երբ խուճի մը դաշ-
նակցականներ, Աստուծան վարդապետին
գործելու եղանակը իրենց վատուած արեւ-
րուն մէջ սեղմելու անպաշտօնական դաշ-
րացած, կը միանան վերի ուժերուն։
Նմանապէս՝ կը հաւատամ թէ՛ մօթ
ուժերն ա'լ կ'ընան իրենց վաղանցուկ յա-
ջողութիւններն ունենայ ինչպէս որ յաջո-
ղեցան աս համարձեկը։

Բայց... չեմ հասկնար թէ՛ երբ խա-
բերի բոլորանալ հասարակութիւնը, իսկ
Մեղիքի հասարակութեան ստուարագոյն
մասը ու ազգային ամբողջ ժողովները
հեռագրիւնով նամակներով, տեղեկագրի-
ւորով այս երեք մօթ ուժերուն խա-
ղախ յաջողութեան դաւաճան ժախճին
գէժ կը բողբոջեն Պատրիարքարանին, ու
արդարօրէն Աստուծան վարդապետին հա-
մալը կը պահանջին, կը թախանձեն Պա-
տրիարքարանէն... սա՛ ինչ անճոռնի
յօրանջումներ խելուած, ինչպէս վարդա-
պետը հոստիզէն հեռացնելու իր յօնք
պատանդ տուող «Գործումովը», ծափ զար-
նել կուտայ Զարանձաղի պէկերուն քնի-
պապ այս կարգ մը մարդկաներու։ Է՛,
ուր ես, Պարթի, Պատրիարքարան, թէ՛...»

Սա երեք կէտերուն տեղը պատշաճ
անուն մը ըսէ խնդր'մ։

Մեղիքի

ԱՐԱՄ ԼԱՆԱՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԴԱՍԻՆԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՄԵՐԱՍՈՒՄ ԴԵ՛...
Ճարտնի մէջ հրատարակուող Հօնիսիմ-
պուն լրագրէն քաղելով եւրոպական թեր-
թերը կը գրեն թէ՛ բազմաթիւ Ճարտն-
ցիներ ձեռքադրուած են, որոնք կ'ա-
րաստանուին Միքայիլին գէժ դաւադրու-
թիւն մը սարքած ըլլալու յանցանքով և
որոնք կայսրը պիտի սպաննին զինուորա-
կան վարժարանը այցելութեան դաշած
օրը։

ԼԻՏԵՐԱՆԵՐ. — Գերմանիոյ Մէջ քա-
ղաքին մօտ Առոյի մէջ երեք հողի ձեռ-
բակալուած են լրտեսութեան յանցան-
քով։

«Սիրեցեալ Պանն»

Զեզ կը սիրէի՝ առանց զիտալու թէ
կը սիրեմ, բայց այն օրէն ի վեր որ թոյլ
տուէր ինծի սիրել ձեզ, լաւ կըզգամ որ
կը սիրեմ ձեզի։ Սրտիս մէջ զրի զձեզ
ձրանալիս այս ամէն աղէտներուն մէջ
մարդ ինքզինքը վերածնունդ կըզգայ ա'յն
ատեն միայն երբ իր մէջ կը պահէ պաշ-
տելի յիշատակ մը, սիրայի յոյս մը։ Ամէն
օր կ'աճապարեմ մամ առաջ ձեր մօտը
գտնուիլ, բայց զիտէք որ Բարիդ մօտե-
րը ամէն բան յեղափոխուած է մէջ է։
Վերապէս Սէն-Մարիին և Սէն-Մարիին
Բարիդ կը դառնամ, և յիշումս կարգ
բոտ կարգէ ձեզիմով և ինձիմով կըզգայիմ,
որովհետեւ բան մը ըլլալու զապախարը
չեմ կորսնցուցած, և ասոր համար է որ
ուզեցի տեսնել Պ. Թիէրը որ Լուստի բա-
նակներուն և մանաւանդ ազգային պաշտ-
պանութեան զօրավարներուն վրայ կէս

ԺՈՐԹՈՒԿԱՆԻ ՄԵՋ ՊՈՅՊԱՆԵՐ. —
Անցեալ օր կը տեղեկանայինք թէ Լիզ-
պոնի մէջ ձերբակալուած 10 անձերէն մէ-
կը, երկարադուր մը խոտորված էր որ
ոստիկանութեան գտած պայթուցիկ նիւ-
թերը իրեն կը պատկանէին. այդ գործին
քննութեան երեսն եկած է որ նոյն ան-
ձին տնէն 170 պօմպաներ լեցնելու բա-
ւականապի պայթուցիկ գոնուէր է, ո-
րոնց միտադեպ պահարանները արդէն
պատրաստ են եղեր, և որը պիտի գոր-
ծածուի եղեր քաղաքական նպատակի մը
համար։ Այս անձը նոյն յանցանքով ար-
գէն անդամ մը 1905-ին ամբողջատուած
էր. հիմա կրկին ձերբակալուած է և կը
վնասուին իրեն բազմաթիւ մեղա-
կեցները։

ՅԻՄԱՆՍՈՒՄ ԺՈՒՄ Կայսրը, Վիլհելմ
կայսր իրեն տուած այցելութեան իշի-
չատակ Գերմանիոյ զեպանին նուիրած է
իրեն յարգանքի, նշան մասնաւոր չքա-
ղաք մը, որուն վրայ կ'օրուած էր մաս-
նաւորապէս միապետական կայսր 80 րդ
տարեկարձին նուիրուած յիշատակարան
մը։

ԹՈՒՄԻՆՈՅ ՄԵՋ ԱՆԻՇԵՆԱՆԱՆԱՆ ՄԵ՛...
— Ռուսական դատարանը երեք տար-
ուան լուսադատ աշխատութեան գտա-
պարտեց Հարթմընթայն անուն անձ մը,
որ կը պատկանէր միջազգային անիշխա-
նականներու խմբին և որը համադրու-
կեց էր իր Սերահամ անուն եղբորը որ
վերջերս ձերբակալուած էր Կանտի մէջ։

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ հասարակապետութեան
արտաքին գործոց նախարարին յայտարա-
րութեան վրայ յենլով կը կարծուի թէ՛
Շիլի, Արժանթինի և Պարագուայի եղբայրակ-
ցութեան պիտի կազմուի ի մօտոյ քաղա-
քական եռապետութիւն մը։ Նախարարը
ըսած է թէ՛ մենք երեք ամենահզօր ազգե-
րնք, մենք կարող ենք Հիւսիսային Ամե-
րիկան առաջնորդել զէպի խաղաղութեան
և յատաճիւնութեան ճամբան։ Ուրիշ եր-
կիրներ պիտի տեսնեն այս երեք բարե-
կամ ազգութիւններու կարողութեան հա-
ւաստիպացումը ազատութեան և արդարու-
թեան գործին մէջ։

ՊԱՐԱՍԿԱՍԱՆԻՆ, եւրոպական թերթի-
րուն կը հազորդեն թէ՛ թագաւորական
փոխանորդին մահուան հետեանքով կար-
ծեցեալ խառնակութեան մը հաւանապա-
նութիւնը անկարելի է։ Անոր յաջորդին
ընտրութիւնը համարեն թէ՛ վերջացած է։
Տանի-Տալօնի իշխանը կը կարծուի պիտի
փոխանորդէ մեծնորդին իբր անոր յաջոր-
դը։

ՊԱՊԻ ԵՒ ԿԱՐՏԻՆԱՆԵՐԻ. — Բօրիէն
տէլլա Աէրա խաղաղական թերթը կը պատ-
մէ թէ Պապը ընդունեց Անիթ Թօլի իր
եղբայրակցները, որոնք յայտնեցին
որ իրենք կ'արտիմալ չունէին իրենց
վրայ հովուող, ասոնք բարեմաղթեցին որ
Պուլթոնի եպիսկոպոսը երեսց համար կար-
ախեալ նշանակուին և զերենք հովուէ։
Պապը անոնց պատասխանելով ըսաւ.
«Զեզի գոհացում տալու համար, պէտք
է նորէն Կառտինալ մը ստեղծել։ Այս խըն-
դրոյն համար չափ կողմեր զիմու կ'ընեն.
արդէն Մօնթէնէլիթի թագաւորն ալ Ան-
թիլարիի եպիսկոպոսին կարտիմաղթեան
գլխաւոր ուղած է, մինչդեռ ես, երբ կը
պատարադեմ, ամեն առաւօտ, կը խըն-
դրեմ Աստուծոյ ողջափ կարելի պահանջող
կեանքերը մեր սրբազան Ուստի եղբայ-
րները։

ժամու չափ խոսակցելէ յետոյ՝ չափ գեղե-
ցիկ բաներ խոստացաւ ինծի։ Կը տեսնէք
սիրելի Պանն, երբ ինձիմով կըզգայիմ
րէն ձեզիմով զրաւած կըլլամ։ Պ. Թիէն
դեր կուտակուի պաշտօն մը խոստացաւ
ինծի, կը յուսամ թէ ձեզի արժանի բան
մը պիտի ըլլամ։

Միտք ունիմ վաղայայտօր օրը միկնիլ
հետս բերելով կողով մը որ ուրախութիւն
պիտի պատճառէ եթէ ոչ ձեր մօրքին գէթ
ձեր աչքերուն։ Ինչ որ ալ ընեմ իմ կեր-
պաններովս և գոհարեցնենքովս, երբեք
չպիտի լինամ աւելի գեղեցիկ զարձակ
ձեզ։ Սիրեցեալ Պանն քիչ մը, քանի որ ես
այնքան չափ կը սիրեմ ձեզ... ձեր պար-
տէզին մարդարտաճաղիկները պիտի ընեն
ձեզի ատիկա...
Դերկոմ Լիքոր Տը Մարսիկին

Ո՛չ մէկ ճշմարտ բառ կար այս նա-

րակցներուն, որպէսզի չստիպուիմ նոր
կարտիմաղթիւններ ըստեղծելու։

Շիլի և Արժանթինի հասարակապե-
տութեան նախագահները գեղարուեստից
միջազգային ցուցահանդէսին բացումը կա-
տարեցին Սանթիաֆո մէջ։ Անգլիա, Ֆը-
րանսա և Իտալիա կ'ընեն, որ ամենէն
մեծ չափերով նկարչական և արձանագոր-
ծական գործեր ցուցադրեցին հոն։ Խնճոյք
մը տրուեցաւ Շիլիի ազատութեան հա-
րիւրամեակին առթիւ, ուր ճառեր արտա-
սանուեցան արտաքին գործոց նախարար-
ներուն և ուրիշ նախարարներու կողմէ,
որոնք կը ջատագովէին հիւսիսային ամե-
րիկայի ազգերուն եղբայրակցութիւն-
ը։

ՀԱՄԱՅ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Այս խորագրին տակ Ռէֆորմ «Լա
Թիւրքի»-ն առնելով հետեւալը կը հա-
զորդէ։

Հայոց Պատրիարքարանը ներկայիս ըզ-
րաղած է հակապաշտ մատանգութեան մը
խնդրով, որ պիտի հարստացնէ նոյն ցեղին
պատկանող բազմաթիւ ընտանիքներ։

Այլ 150 տարիներ առաջ ի՞նչա՞ն Դա-
գար անունով հայ մը Պոմպիլի Նեղիկային
Պանքային կը յանձնէ իր ամբողջ ունեցած
հարստութիւնը, որ անկող այսօր հասած
է մէկ միլիոն Անգլ. ոսկի։

1864-ին Գրեգոր Մարկոսեան անուն
մէկը, որ հանգուցեալ ի՞նչա՞ն Դագարի ժա-
ռանգորդներէն ըլլալը Պատրիարքարանին
վաւերագրելով կը հաստատէր, Պոմպիլ
կ'երթայ և դատ բանալով պանքային գէժ,
հաջիւ ձեռք կը ձգէ 13,339 Անգլ.
ոսկի և 5 չիլին, այս գումարը կը տրուի
նոյն իսկ Օամ. կառավարութեան արտա-
քին գործոց նախարարին միջամտութեամբ
Հայոց Պատրիարքարանին և վերջիս ա-
նոր կէսը կուտայ Մարկոսեանին անոր
ստանձնած նեղութեան փոխարէն, իսկ
միւս կէսը բաժնելու համար միւս ժառան-
գորդներուն որոնք 84 հոգի կը հաշու-
ուին։ Վերջին օրերու մէջ Մարկոսեանի
օրդին Պ. Գեղամ ուրիշ ժառանգորդնե-
րու փոխանորդարար կը զիմէ Պատրիար-
քարան օրպէսզի անիւ պաշտօնական վը-
կայական ստանայ ժառանգորդներու և իր
համար հրամանագիր մը ի ձեռին Պոմպիլ
երթալով ազատելու և ստանալու համար
այդ միլիոն մը ոսկին։ Պատրիարքարանը
անոր խոստացել է այդ խնդիրը ուսում-
նասիրել իր 1864-ի սօքիւմաններուն մէջ
և հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել այդ
գործին կարողադրութեանը համար։

ՊԱՏՐԱՐԱՐԱՐՆԵ ՀԱՅՈՑ

ՄԻՆՉԵՒ ՄԵՐ ՕՐԵՐԸ

Մ. ՄԱՄԱՐԻՆԱՆԻ

Սոյն դատագրքին Յրդ. տպագրութե-
նը հրատարակ եղած է և ընդունուած իր-
քն ամենէն նպատակադարձաբար ազգային
վարժարաններու համար։

Գինն է 5 դրը։

Մեծաքանակ գնումներու համար կա-
րեւոր զեղչ, հարկ է զիմիլ ուղղակի Մա-
մուրեան տպարան։

մակին մէջ։

Ամուսնացու գեղատի աղջիկներուն
համար տոնուր կէտը սա է որ, գեղեցիկ
նամակներ կը գրեն իրենց՝ եթէ արդէն
սիրած են, և նոր սէր մը կ'ուսկեզօծեն
միայն նախկին սիրոյ մը ցոլքով։

Ենաց օր, եթէ զերկուսը ամուսնա-
նալու որոշում տալէն ի վեր նուազ չէր
սիրել ժուլիան, կը կարծէր թէ կը սիրէր
Պաննը, չէր ուզեր վրայէն թօթուել նե-
տիլ այս հին տարիները որ իր սրտին կը
հարկադրուէր զէջ խոտի մը պէս, բայց
կը յուսար ուրիշ սիրոյ մը ուրախութիւն-
ները վայելի։ Բարեբաղդութիւն մըն էր
իրեն համար որ երկուսը ար ունէր իր ա-
ղեղին վրայ։

Ժուլիա յաճախ զայրացուցած էր զեր-
կոմար իր քմահաճօքներով և իր մատ-
նութիւններով։ Այսուհետեւ սիրայի Լին
մը պիտի ունենար համակ ամբիւ և բա-

